

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ เป็น 3 ส่วน คือสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตพริก ศึกษาความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้การผลิตพริกของเกษตรกร ศึกษาระดับการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกร เปรียบเทียบการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตพริก ระหว่างเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการกับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตพริก

1.2 วิธีการดำเนินการ

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ปลูกพริกที่เข้าร่วมโครงการ โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ กันทรลักษ์ กันทรารมย์ ยางชุมน้อย ราชิ์ไสล อุทุมพรพิสัย วังหิน พยุห์ ขุนหาญ ขุขันธ์ ศรีรัตนะ เมืองจันทร์ จำนวน 384 ราย ใช้สูตรคำนวณการประมาณขนาดตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ กำหนดค่านัยสำคัญที่ 0.05 โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 96 ตัวอย่าง และเกษตรกรที่ปลูกพริกที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพริกไว้กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ โดยคัดเลือกเฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกที่ใกล้เคียงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยการสุ่มแบบพบโดยบังเอิญ จำนวน 92 ตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 188 ตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัยและลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ ก่อนที่จะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องพริกตรวจสอบ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นได้ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบ

สัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ไม่ใช่เกษตรกรประชากรในการศึกษาแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3 การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ปรากฏว่าได้ค่า Alpha คือ 8.279 วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ดังนี้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว ทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.2 คน อายุเฉลี่ย 44.5 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน จำนวนแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน จำนวนพื้นที่ถือครองการเกษตรเฉลี่ย 18.3 ไร่ จำนวนพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.6 ไร่ ต้นทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 20,171.7 บาท แหล่งเงินทุนในการปลูกพริกส่วนมากใช้ทุนตนเอง รายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ย 43,533.7 บาท การได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.6 ครั้ง การศึกษาดูงานเฉลี่ย 1.1 ครั้ง การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 3.1 ครั้ง ประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 8.0 ปี

ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรสแล้วทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสูงกว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.4 คน อายุเฉลี่ย 47.5 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน จำนวนแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 4.6 คน จำนวนพื้นที่ถือครองการเกษตร 18.6 ไร่ จำนวนพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.8 ไร่ ต้นทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 27,565.6 บาท แหล่งเงินทุนในการปลูกพริกส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเอง รายได้จากการปลูกพริกเฉลี่ย 55,453.3 บาท การได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 0.1 ครั้ง การศึกษาดูงานเฉลี่ย 0.5 ครั้ง การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 3.4 ครั้ง ประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 11.6 ปี

1.3.2 ความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐาน

1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริก

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริก คือ มีการคลุมแปลงด้วยเศษหญ้า ฟางแห้งหรือแกลบเพื่อรักษาความชื้นและลดการระเหยของน้ำ ใช้ต้นกล้าที่มีอายุ 30 วันขึ้นไปในการปลูกจึงจะทำให้ผลผลิตสูง

ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริก มากเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ มีการคลุมแปลงด้วยเศษหญ้า ฟางแห้งหรือแกลบเพื่อรักษา

ความชื้นและลดการระเหยของน้ำ ปุ๋ย รดน้ำทันทีหลังจากใส่ปุ๋ย ใช้พันธุ์พริกที่ตลาดต้องการ เช่น จินดา หัวเรือ ยอดสน ซุปเปอร์สอท ตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือให้มีความพร้อมในการใช้งาน ภาชนะบรรจุสารเคมีเมื่อใช้หมดแล้วนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริกสามารถเก็บเกี่ยวหลังการใช้สารเคมีทันที ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่ ในช่วงติดผล ดินที่ใช้ปลูกพริกควรมีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ระหว่าง 5.5 – 6.5 ใส่ปุ๋ยครั้งแรก หลังย้ายกล้าปลูกประมาณ 7 วัน ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมีอย่างเคร่งครัด มีความรู้ปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ พื้นที่ปลูกพริกจะเลือกใช้พื้นที่ใดก็ได้ถ้าเกษตรกรมีทุนในการซื้อปุ๋ยเคมี ใช้สารเคมีชนิดเข้มข้นในการกำจัดวัชพืชจะสะดวกและประหยัดที่สุด และมีความรู้เรียงลำดับดังนี้ ยกแปลงให้สูงประมาณ 30 เซนติเมตร ขุดหลุมลึกประมาณ 30 เซนติเมตร โถงตากดินไว้อย่างน้อย 20 วัน ก่อนการเตรียมแปลงปลูก และใช้ดินกล้าที่มีอายุ 30 วันขึ้นไปในการปลูกจึงจะทำให้ผลผลิตสูง

2) แหล่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริก

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้พื้นฐานจากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ คือ จาก ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ และอาสาสมัครเกษตรกร เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ร้านจำหน่ายวัสดุการเกษตร เอกสารวิชาการ และได้รับน้อยจากแหล่งความรู้เรียงลำดับต่อไปนี้ คือ ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ อื่น ๆ ระบุ (อาจารย์วิทยาลัยเกษตร) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของ อบต. ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ได้รับมาจาก ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง ได้รับปานกลางจากแหล่งความรู้ เรียงลำดับดังนี้ ปานกลาง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯและอาสาสมัครเกษตรกร ร้านจำหน่ายวัสดุการเกษตร ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และได้รับน้อยเรียงลำดับ คือ เอกสารวิชาการ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ อื่น ๆ(อาจารย์วิทยาลัยเกษตร) หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อบต.

1.3.3 ระดับการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก

โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงระดับการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกแต่ละด้าน พบว่ามีระดับการยอมรับ เรียงลำดับได้ดังนี้ แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริก พันธุ์พริกที่ใช้ การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก การดูแลรักษาพริกที่ปลูก : การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การควบคุมศัตรูพริก การปลูก สุขลักษณะและความสะอาด การบันทึกข้อมูลและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว สามารถแยกเป็นรายประเด็นเรียงตามการจัดอันดับ ได้ดังนี้

แหล่งปลูก / พื้นที่ปลูกพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีวัตถุอันตราย มีน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาล ผลิต ไม่มีน้ำท่วมขัง ไม่เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของจุลินทรีย์ดักค้ำหรือปนเปื้อนผลผลิตมีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก ดินร่วนหรือระบายน้ำได้ดีและความเป็นกรดเป็นด่าง(pH)ระหว่าง 5.5–6.5

พันธุ์พริกที่ใช้ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียง ลำดับได้ดังนี้ คัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ เช่น หัวเรือ จินดา จินดาหยดสนและซุเปอร์ฮอท(ลูกผสม)

การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ใช้มือปลิดเมล็ดพริกตามอายุเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์และผลผลิตที่เก็บเกี่ยวไม่นำมากองสุ่มกัน

การดูแลรักษาพริกที่ปลูก : การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ รดน้ำทันทีหลังจากใส่ปุ๋ย มีการคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นของดินและลดการระเหยของน้ำ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลังย้ายกล้าปลูกประมาณ 30 วัน ใส่ปุ๋ยครั้งแรกหลังย้ายกล้าปลูกประมาณ 30 วัน และหลังจากใส่ปุ๋ยได้กลับปุ๋ยทันที

การควบคุมศัตรูพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือให้มีความพร้อมในการใช้งาน เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้มีฉลากและปลอดภัย ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมีอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีข้อห้ามใช้ทางการเกษตรและไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารเคมีตกค้างจะสลายตัวอยู่ในระดับความปลอดภัย

สุขลักษณะและความสะอาด กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ กำจัดวัชพืชในขณะวัชพืชยังเล็ก ทำความสะอาดดูแลเครื่องมือและอุปกรณ์เก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ ใช้วิธีเขตรกรรมในการกำจัดและภาชนะที่บรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วนำไปทำลายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น ฟังดินกลับให้เรียบร้อย

การปลูกพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ไถตากดินไว้ประมาณ 7 วัน ดันกล้ามีลักษณะแข็งแรงปราศจากโรค ไถพรวนอีก 1–2 วัน ปลูกด้วยต้นกล้าที่มีอายุ 25-30 วัน (สูง 10-15 เซนติเมตร) ใส่ปุ๋ยคอก 20 กิโลกรัมต่อแปลง คลุกเคล้าให้เข้ากันในแปลง ยกแปลงให้สูง 10 เซนติเมตร ขุดหลุมลึก 20 เซนติเมตร ใช้เมล็ด 50 กรัมต่อพื้นที่แปลงปลูก 1 ไร่ เตรียมแปลงเพาะกล้ากว้าง 1 เมตร ยาว 10 เมตร ระยะปลูกแถวเดียว

50 x 100 เซนติเมตร แถวคู่ 50 x 80 x 120 เซนติเมตร แปลงปลูกร่องระบายน้ำทุก 15 แถวและ
รอยเมล็ดเป็นแถวห่างกัน 10 เซนติเมตร แล้วกลบดินบาง ๆ

การบันทึกข้อมูล กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับปานกลาง
เรียงลำดับได้ดังนี้ วันปลูก วันถอนแยก พันธุ์พริกที่ปลูก วันใส่ปุ๋ย ปริมาณผลผลิต รายได้ วัน
ฉีดพ่นสารเคมี วันฉีดพ่นสารชีวอินทรีย์ ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตพริก อื่น ๆ เช่น (ตลาด
จำหน่าย ผู้รับซื้อพริก) วันที่ศัตรูพืชระบาดและบันทึกสภาวะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น
ปริมาณน้ำฝน

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับ
น้อย เรียงลำดับ ได้ดังนี้ พริกตากแห้งที่เข้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีความชื้น
7.2 – 7.9 เปอร์เซ็นต์ และการทำพริกแห้งก่อนตากแดดทำนใช้น้ำร้อนลวกก่อนนาน 15 นาที

1.3.4 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานว่า การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิต
พริก ระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการมีทั้ง 8 ด้าน มีเพียง
ด้านเดียวที่มีการยอมรับแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือการเก็บเกี่ยวผลผลิต
พริก ซึ่งเกษตรกรทั้งที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการต่างยอมรับในระดับมาก

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตพริก

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตพริกเรียงลำดับ ได้ดังนี้
การดูแลรักษา มีปัญหาเกี่ยวกับปุ๋ยและน้ำมันราคาแพง พันธุ์ที่ใช้มีราคาแพง การควบคุมศัตรูพริก
เนื่องจากศัตรูระบาดรุนแรง แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกประสบกับดินเสื่อมคุณภาพปัญหาการบันทึก
ข้อมูลมีขั้นตอนยุ่งยาก ด้านการปลูก มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงและถูกฝนหลัง
ปลูกทำให้พริกแคะแกร่น

สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการมีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตพริก
เรียงลำดับ ได้ดังนี้ พันธุ์ที่ใช้มีราคาแพง การควบคุมศัตรูพริกเนื่องจากศัตรูระบาดรุนแรง การดูแล
รักษาเกี่ยวกับปุ๋ยเคมีและน้ำมันราคาแพง การบันทึกข้อมูลมีขั้นตอนยุ่งยาก การปลูกมีปัญหา
เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ถูกฝนชะหลังปลูกและดินเสื่อมคุณภาพ

การเสนอแนะกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเสนอแนะให้รัฐควบคุมราคาปัจจัย
การผลิต ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน แนะนำให้เลือกเวลาปลูกให้เหมาะสมและปรับปรุงแบบ
บันทึกข้อมูลให้เหมาะสมกับเกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐาน การยอมรับเกษตรที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตพริก มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 อายุ เกษตรที่เข้าร่วม โครงการ มีอายุเฉลี่ย 44.5 ปีและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 47.5 ปี มีการยอมรับเกษตรที่ที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นวัยที่ต้องทำงานหนักเพื่อสร้างความมั่นคงจึงต้องสนใจเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับพินิจ เจริญเร็ว (2542 : 47) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งเพื่อการส่งออกของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี พบว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งเพื่อการส่งออก ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเกษตรกรที่มีอายุมากและอายุน้อยต้องมีการร่วมประชุมร่วมกันทุกเดือน และมีการพบกันทุกวันตอนส่งผลผลิต เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษา กัน เช่นเดียวกัน นิทัศน์ กาจนภา (2546 :36) ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีชีวภาพ ในการปลูกพืชของเกษตรกรอำเภออยู่ทางจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีชีวภาพในการปลูกพืช เนื่องจาก เกษตรกรอายุมากกับอายุน้อย ได้รับการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติมาเป็นอย่างดีและได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่

2.2 การศึกษา กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาภาคบังคับ แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 44.8 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 39.1 มีการยอมรับเกษตรที่ที่เหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลการผลิตกับญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ อาสาสมัครเกษตร และเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นิทัศน์ กาจนภา (2546 :19) ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีชีวภาพในการปลูกพืชของเกษตรกร อำเภออยู่ทางจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีชีวภาพของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่า จะยอมรับนวัตกรรมมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า เช่นเดียวกับอำนาจศาสตร์ หัสดิน (2528: 66) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าแม้ว หมู่ที่ 19 บ้านป่ากลาง ตำบลศิลาแลง อำเภอบัวจึงหวัดน่าน พบว่า หัวหน้าครอบครัวที่มีระดับการศึกษาสูง ยอมรับนวัตกรรมมากกว่า หัวหน้าครอบครัวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

2.3 ประสพการณ์ในการปลูกพริก กลุ่มตัวอย่างมีประสพการณ์ในการปลูกพริก ต่ำกว่า 14 ปี แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 83.4 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 67.3 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในการปลูกพริกเป็นอย่างดีเนื่องจากปลูกพริกมาเป็นเวลานาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระพงษ์ พุทธิรักษา (2546: 17) ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 5 จังหวัดลพบุรี พบว่า ประสพการณ์ในการทำงานของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าวของเกษตรกร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เช่นกันกับ ศักดา พรรณนา (2542: 55-57) ที่ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สารสกัดสะเดาในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรที่มีประสพการณ์ในการใช้สารสะเดาแตกต่างกันยอมรับการใช้สารสกัดสะเดาในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชแตกต่างกัน เช่นกัน รุจิพร จารุพงศ์ (2543: 90) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประสพการณ์การปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรในเรื่องการคัดเมล็ดพันธุ์และการระบายน้ำออกหลังการเก็บเกี่ยว

2.4 การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 40.6 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ น้อยกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 40.2 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานดีและมีแหล่งความรู้ให้ศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ จำนวนมาก จึงไม่จำเป็นต้องติดต่อเจ้าหน้าที่บ่อย ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ กิตติพงษ์ ศรีโชติ (2544 : 64-70) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) กรณีศึกษาชาวสวนทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ได้รับความสำเร็จเพราะมีปัจจัยที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ได้จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสพการณ์และปัญหาระหว่างชาวสวนทุเรียน อันเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสร้างความพึงพอใจให้กับเกษตรกรนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดการขยายตัวและยอมรับการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ซึ่งแสดงว่า นักวิชาการหรือนักส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญกับตัวชาวสวนเอง เป็นลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะจากเบื้องบนไปสู่เบื้องล่าง

2.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำกว่า 4 คน แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 60.4 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 53.3 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก เกษตรกรมีการใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักเพราะว่าพื้นที่ปลูกพริกไม่เก็บแรงงานที่จะดูแลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวะ ตะเคียนศก(2544: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภอ ขุนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า แรงงานในครัวเรือนมีผลต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ สุริชาติ สมวัฒน์ศักดิ์ (2539: 106 -109) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ปุ๋ยชีวภาพในนาข้าวของเกษตรกรในภาคกลาง พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรไม่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยชีวภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาของปาโมกษ์ สิริเชี่ยวสกุล (2543: 76) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการศัตรูส้มเขียวหวานแบบผสมผสานของเกษตรกร จังหวัดปทุมธานี พบว่า แรงงานในการเกษตรไม่มีผลต่อการจัดการศัตรูส้มเขียวหวานของเกษตรกร

2.6 รายได้ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่ำกว่า 72,000 บาท แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 88.5 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 76.1 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก ซึ่งรายได้มีอิทธิพลต่อการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรและสอดคล้องกับ วิไลภรณ์ ชนกนาศัย (2538 : 119) ที่ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลืองในฤดูแล้งของเกษตรกร อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลืองในฤดูแล้งของเกษตรกร อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีรายได้มากย่อมมีเงินทุนที่จะซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่นปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช อันเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มผลผลิตถั่วเหลืองได้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า และเกศสุตา เกตุมณี (2539 : 85) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทดลองทำนาหว่านน้ำคมโดยการลดการไถพรวนของเกษตรกรอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า รายได้จากการทำงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำนาหว่านน้ำคมโดยลดการไถพรวนของเกษตรกร

2.7 ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร กลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ถือครองการเกษตรต่ำกว่า 19 ไร่ แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 57.3 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 53.3 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองอยู่ในระดับที่พอจะประกอบอาชีพการเกษตรให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้ ถ้ามีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอรุณ ทองแดง (2537 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ของเกษตรกร

จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์พิศ ทิฆะเนตร์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกรอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ขนาดของพื้นที่เพาะปลูกหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกร เช่นเดียวกับ ประสงค์ บุญเจริญ (2545: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยใช้เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพรและสอดคล้องกับ บังอร แสงอินทร์ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตร มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

2.8 แหล่งเงินทุน กลุ่มตัวอย่างใช้ทุนของตนเองในการปลูกพริก แยกเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 35.2 และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 34.9 มีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมในระดับมาก การที่เกษตรกรมีทุนในการผลิตทำให้เกษตรกรยอมรับการใช้เทคโนโลยีได้เร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สักรินทร์ วรินทร์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ ในเขตพื้นที่อำเภอฝางและอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเงินทุนมีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ทำสวนลิ้นจี่ และทิพพานวลแก้ว (2542 : 96-99) ที่ได้ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรที่ปลูกพืชผัก ในมุ้งตาข่ายในล่อนและเกษตรกรที่ปลูกพืชผักในที่โล่งแจ้ง ในจังหวัดปทุมธานีและอ่างทอง พบว่า แหล่งเงินทุนมีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผักโดยวิธีผสมผสานในด้านการใช้เชื้อ B.T. หรือไส้เดือน และการใช้สารสกัดสะเดาของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักทั้ง 2 แบบ

2.9 การผลิตพริก ผลการศึกษาพบว่า การผลิตพริกตามระบบเกษตรกรที่เหมาะสม มีบางประเด็นที่ควรจะนำมาอภิปราย คือ การใช้พันธุ์พริกที่ตลาดต้องการ เช่น หัวเรือ จินดา จินดาขอดสนและซูปเปอร์ฮอท มีการยอมรับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ (2544 : 161) ที่ได้ศึกษาว่า พริกพันธุ์หัวเรือเป็นพริกขี้หนูผลใหญ่ เป็นพันธุ์ที่มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อธาตุอาหาร ให้ผลผลิตสูง ผลผลิตมีคุณภาพ มีความบริสุทธิ์ของพันธุ์ สามารถปลูกในสภาพภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดี และศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ (2545: 54 – 56) ที่ได้ศึกษาว่า พริกพันธุ์หัวเรือ มีความต้องการปริมาณน้ำน้อยและสามารถให้ผลผลิตที่สูงกว่าพันธุ์ที่เปรียบเทียบกัน คือ พันธุ์หัวสีทน สก.1 จึงเหมาะที่จะปลูกในพื้นที่ที่มีน้ำน้อยอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดี

2.10 เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก ผลการศึกษา พบว่า การผลิตพริกตามระบบเกษตรที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีการยอมรับในระดับมากเกี่ยวกับประเด็นการคัดเลือกแหล่งปลูก การคัดเลือกพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา การควบคุมศัตรูพริก การปลูกและสุขลักษณะและความสะอาด เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและตลาด และตามนโยบายของทางราชการที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช ซึ่งจะช่วยให้ผลผลิตที่ได้ปลอดภัยและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดศรีสะเกษ (2542: 74) ที่ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกเพื่อการส่งออก โดยเน้นความอุดมสมบูรณ์ของดินและธาตุอาหารพืช เนื่องจากภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ปลูกในดินทราย ซึ่งมีขนาดธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารเสริมบางธาตุ ทำให้ผลผลิตต่ำ จากการศึกษาได้ใช้ปุ๋ย Ca, Mg, Mn, Cu และ Zn ครบทุกธาตุ พริกมีการเจริญเติบโตสูงสุด และให้ผลผลิตทั้งพริกสดและพริกแห้ง สูงถึง 1,247 และ 347 กิโลกรัมต่อไร่ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดศรีสะเกษ (2540: 67) ที่ได้ศึกษาการคัดเลือกพันธุ์ที่หุ้มน้ำรับประทานสด พันธุ์หัวเรือ เพื่อการส่งออก ซึ่งเดิมพริกพันธุ์หัวเรือมีความแปรปรวน ทั้งขนาด และสีของผล ตลอดจนความไม่สม่ำเสมอของพันธุ์ ผลการศึกษาได้ทำการคัดเลือกต้นพันธุ์และเก็บเมล็ดไว้เพื่อนำไปปลูกและคัดเลือกต่อไป โดยพิจารณาความดก สีของผล การเจริญเติบโตแข็งแรง มีการเป็นโรคน้อย

แต่จากผลการศึกษายังมีบางประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา คือ การบันทึกข้อมูลที่ผลการศึกษาเกษตรกรยอมรับปานกลางเนื่องจากมีมากเกินไปอ่านเข้าใจยากทำให้เกษตรกรไม่สนใจ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรควรหาวิธีปรับปรุงให้เหมาะสมกับความรู้ของเกษตรกรโดยรวมและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ที่เกษตรกรผู้ผลิตพริกให้ความสนใจยอมรับน้อย เนื่องจากเกษตรกรนิยมจำหน่ายผลผลิตเป็นพริกสด ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรแนะนำให้เกษตรกรแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตเช่นทำพริกแห้ง พริกป่น ทำน้ำพริกต่าง ๆ

ส่วนมีบางประเด็นที่เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการมีการยอมรับที่มากกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เช่น การปลูกพริก การดูแลรักษาพริกที่ปลูก: การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ สุขลักษณะและความสะอาด การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความรู้ในเรื่องเกษตรที่เหมาะสมมากพอที่จะนำไปปฏิบัติในไร่นาของตนเองได้ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบควรศึกษาหาแนวทางในการกำหนดประเด็นของเกษตรที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพการผลิตในปัจจุบันและก้าวทันความต้องการผลผลิตของระบบการตลาดสากล

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่ตลาดและผู้บริโภคต้องการ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านวิชาการ ควรมีการปรับรูปแบบคู่มือการจดบันทึกให้เหมาะสมกับเกษตรกรและถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผู้ผลิตพริกในการจดบันทึกให้ถูกต้อง

3.1.2 ด้านการส่งเสริมการเกษตร ควรกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตพืชปลอดภัย โดยจะต้องมีการรณรงค์ให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ตระหนักถึงความปลอดภัยของอาหารและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

3.1.3 ด้านนโยบาย ควรให้ความสำคัญในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชและสารเคมี ควรมีกฎหมายควบคุมการจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี เช่น สนับสนุนให้มีโรงงานการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ทุกตำบล

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

3.2.1 ควรศึกษาการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก โดยศึกษาให้ลึกกลงในระดับอำเภอ ตำบลและระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และใช้ข้อมูลการวิจัยเปรียบเทียบหาความแตกต่างแต่ละระดับ

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการด้านการตลาดผลผลิตพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายนำมาเปรียบเทียบกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวางแผนการผลิตพริกต่อไป